

ÂİLEDE İFFET ve MAHREMİYET

a- Konunun İşleniş Metodu

- 1- Aile müessesesini korumanın önemi
- 2- İffetin Anlamı
- 3- Mahremiyetin Anlamı
- 4- Ailede İffet ve Mahremiyeti korumanın önemi

b- Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya aile müessesesi hakkında bilgi verilerek başlanır. Daha sonra iffet ve mahremiyetin manalarına değinilir. Ailede iffet ve mahremiyetin değeri, korunması ile ilgili değerlendirmeler yapılır. İffet ve mahremiyeti yok edici sebepler üzerinde durulur. Ailede iffet ve mahremiyet kurallarına dikkat edildiğinde neticeleri ve faydaları konuyla ilgili ayet ve hadislerle anlatılır.

c- Konunun Özet Sunumu

Aile, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümüne verilen addır. Aile bireyler arasındaki dayanışma, yardımlaşma vb. davranış biçimleri kendiliğinden oluşur. Böylece dünya ve ahiret hayatına hazırlanma bilinci ilk olarak ailede öğrenilir.

Aile yapısının korunması hem fert hem de toplum açısından gereklidir. Çünkü ailenin korunması ferdin, toplumun, milletin ve içinde yaşanan devletin korunması anlamlarına gelmektedir. Bu açıdan iffet ve mahremiyet sağlıklı bir aile-toplum için olmazsa olmaz kavramlardandır.

İffet; sözlükte haramdan uzak durmak, helâl ve güzel olmayan söz ve davranışlardan sakınmak anlamındadır. Ahlak kitaplarında ise yeme içme ve cinsî arzu konusunda ölçülü olmak, aşırı istekleri bastırıp dinin ve aklın buyruğu altına sokmak suretiyle kazanılan erdem demektir. İffetli kimseye afif-afife denir. İffet ayrıca bir anlamda aidiyet demektir. Kur'an-ı Kerim'de iffet kelimesi ile ilgili dört ayet geçmektedir.

Mahremiyet, "Haram" kelimesinden gelir ve "haram olma hali" demektir. Haram olan şey için "Mahrem" kelimesi de kullanılır. Yasaklılık haline ise "Mahremiyet" denir. İffet kavramı mahremiyetle ilgilidir. Bu manada Peygamberimiz (a.s.), "Allahım! Senden hidâyet, takvâ, iffet ve gönül zenginliği isterim."buyurmuştur. (Müslim, Zikir, 72.)

Bireyin mahremiyeti yani kendine ait özel alanı olduğu gibi ailenin de mahremiyet alanları bulunmaktadır. Ailenin özeli, sırları, eşlerin birbirleri ile özel ilişkileri ve özel sorunları aile içinde kalması gereken, başkalarına yansıtılması hoş olmayan, hatta sakıncalı olan bir konumdadır.

Çocuklara sağlıklı bir mahremiyet eğitimi için ebeveynlerin örnek olması gerekir.

Ayrıca kitle iletişim araçlarının aile mahremiyetine etkilerini göz ardı edilmemelidir. Son yıllarda televizyon programlarında ve sosyal medyada, çıplaklık, evlilik dışı kadın-erkek ilişkileri, cinselliğin ön plana çıkararak tavırların mahremiyet konusunda duyarsızlık oluşturduğu tehlikesi görülmektedir. Aileler bu anlamda yönlendirici tedbirler almalı.

Aile içinde mahremiyeti korumak için nelere dikkat etmelidir?

Nur Suresi 58. ayette “...Sizden henüz bulûğ çağına ermemiş olanlar, günde üç defa; sabah namazından önce, öğleyin elbiselerinizi çıkardığınız vakit ve yatsı namazından sonra (yanınıza girecekleri zaman) sizden izin istesinler. Bu üç vakit sizin soyunup dökündüğünüz vakitlerdir. Bu vakitlerin dışında (izinsiz girme konusunda) ne size, ne onlara bir günah vardır. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz...”

Eşlerin birtakım vehimlerle, karşılıklı güveni zedeleyecek şekilde birbirlerini takip edip gizli gizli kontrol etmeleri, özel hayatın ihlalidir. Sevgili Peygamberimiz, uzun bir yolculuktan dönen erkeğin, eşinin kusurlarını araştırmak maksadıyla geceleyin ansızın evine girmesini yasaklamıştır. (Buhari, Nikah, 121)

d- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

“Ey iman edenler! Kendinizi tanıtip izin almadan ve içinde oturanlara selâm vermeden kendi evlerinizden başka evlere girmeyin. Sizin için daha iyi olanı budur; umulur ki düşünüp anlarsınız.

Eğer o evlerde bir kimse bulamazsanız -size izin verilmedikçe- oralara girmeyin. Size “(Kabul edemiyoruz,) dönün” denirse hemen dönün; bu sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah bütün yaptıklarınızı bilmektedir.” (Nur, 27-28)

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Allah onların bütün yaptıklarından haberdardır.” (Nur, 30)

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أَخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولِي الْأَرْبَابَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَالِدِينَ الَّذِينَ لَمْ يَضْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Dışarıda kalanlardan başka ziynetlerini göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerinden bağlasınlar. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, başka kadınlar, hizmetlerinde bulunan köleleri ve cariyeleri, cinsel arzusu bulunmayan erkek hizmetçiler, kadınların cinselliklerinin farkında olmayan çocuklar dışında kimseye süslerini göstermesinler. Yürürken, gizledikleri süsleri bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler! Hepiniz Allah’a tövbe edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz!”

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

“Ey peygamber hanımları! Siz herhangi bir kadın gibi değilsiniz. Eğer günahtan sakınmak istiyorsanız sözü edalı bir tavırla söylemeyin ki, kalbinde çürüklük olan kimse ümide kapılmasın. Ayrıca düzgün söz söyleyin.

Evlerinizde oturun ve daha önce Câhiliye döneminde olduğu gibi açılıp saçılmayın, namazı güzelce kılın, zekâtı verin, Allah’a ve resulüne itaat edin. Ey peygamber ailesi! Allah sizi sadece günah kirlerinden arındırmak ve sizi tertemiz yapmak istiyor.” (Ahzab, 32-33)

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

“Kendilerini Allah yoluna adadıklarından seyahat ve ticarete imkân bulamayan yoksullara verin. Yoksulluklarını gizli tuttıkları için bilmeyen onları zengin sanır. Kendilerini simalarından tanırısın. Onlar insanlara asla el açmazlar. Hayır için yaptığımız her harcamayı Allah hakkıyla bilmektedir.” (Bakara, 273)

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

“Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah lutfundan ihtiyaçlarını giderinceye kadar iffetlerini korusunlar.” (Nisa, 33)

e- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَىٰ وَالتَّقَىٰ وَالعِفَافَ وَالعَنَىٰ

“Allahım! Senden hidâyet, takvâ, iffet ve gönül zenginliği isterim.” (Müslim, Zikir, 72)

Bir kişi Hz. Peygambere geliyor ve bu konudaki ölçüyü öğrenmek istiyor:

“Annemin yanına girerken izin isteyeyim mi?” Allah Resulü,

“Evet!” diye cevap veriyor. Adam diyor ki,

“Ama ben evde onunla beraber kalıyorum.” Resulullah yine,

“Onun yanına girerken izin iste”, buyuruyor. Bu sefer adam şöyle söylüyor:

“Ama ben onun hizmetini de görüyorum”. Bunun üzerine Hz. Peygamber şu hatırlatmayı yapıyor:

“Annenden izin iste. Onu açık görmeye razı olur musun?” Adam

“Hayır” diye cevap verince Allah Resulü,

“Öyleyse izin almadan annenin yanına girme.” buyuruyor. (Muvatta, İsti’zan,1)

“Kıyamet gününde Allah katında (hesabı sorulacak) en büyük günahlardan biri, kişinin eşiyle birlikte olduktan sonra onun sırrını ifşa etmesidir.” (Müslim, Nikah, 124)

“Sizden biriniz üç defa izin istediği hâlde kendisine izin verilmezse geri dönsün.” (Buhari, İstizan, 13)

“Bir kimse, kapısı açık bırakılmış bir eve uğrar da içeriye bakarsa kabahat onda değil, ev sahibindedir.” (Tirmizi, İsti’zan, 16)

“Bir kimsenin izinsiz olarak başkasının evinin içine bakması helal değildir. Eğer bakarsa o eve girmiş demektir.” (Tirmizi, Salat, 148)

“...Bir bakışın peşinden tekrar bakma! Çünkü birinci bakış, senin hakkındır -kasıtlı olmadığı için birinci bakışında sana bir sorumluluk yoktur- İkinci bakış ise, senin hakkın değildir...” (Tirmizi, Edeb, 28)

Yararlanılabilecek Kaynaklar:

TDV İslam Ansiklopedisi, İffet, Mahrem Bölümü.

Buhari, Sahih-i Buhari.

Müslim, Sahih-i Müslim.

Tirmizi, Sünen.

Malik, Muvatta.

DİB Yayınları, Sorularla Mahremiyet Bilinci.